

עין משפט
נר מצוה

קד א מיי פיי מהלכות כללים הלכה ל סמג
לאוין רסג:
ק ב ג מיי שם פ"א הל' ג סמג שם טור שריע יויד סי' רלו פ"א:
קו ד מיי פ"א מהלכות יויעט הלכה ג:

מוסף רש"י

החורש בשור וחמור. משום לא תחרוש וגו', והן מוקדשין. עובר על השור שהוא קדשי מוצח משום לא תעבוד בכבוד שורך, וכל הקדשים בכבוד, ועל החמור שהוא קדשי בדק הבית משום לאו יהויד צמחיה, דלמחן נפקין כל שעה (גכ). הויד צמחיה צאורה וגמר חטא חטא ממנומה. הכי שלשה לאוין חלוקין, ולא חשיב אלא לאוין חלוקין (פסחים מח).

ובשביעית. לעובר משום שדך לא תורע, ותורש מולדת זורע, כגון חורש כלשהו את הורשע (שם) ובכלאים בברם. דכתיב דקא חרש מחפה צכלאם והמחפה צכלאם לוקא. הכי מחפה, וירם טורב. הכי ששה, ושבת לא תנא משום דלאו שיעין לאחריה מחפת כ"ד הוא דלון לוקין עליו (שם).

ובדון גזויר בבית הטומאה. שזה בית הקברות והוא כהן ומזיר ים כאן לאו דכהן נפש לא יטמא ולא דמזיר על נפש מת לא יבוא (שם). והמחפה. לאחר זריעתן חופה עפר עליהם כדרך כל הורשים (ע"ז סד).

לוקה. משום לא תורע כללים (מז"ק ב). דהייט נמי זורע, דמה דרבי של זורע לנמתי פירי מכוין, הא נמי לנמתי פירי מכוין, (ע"ז שם). ת"ל כלאים שדך לא. כללים דהרבה קא דרש, ומדסקמן כללים דלא תרביע גבי שדה דרשין כללים שדך לא, מדללא כתיב בהמתך לא תרביע כללים ולא תורע שדך כללים, ש"מ שדך אכלאים דלעיל נמי דרשין, ומשמע דמזריח הכבוד שלא יבא כלאים בשדה (שם) ואע"ג דכתיב לא תורע כללים, גורשין ודורשין לא כללים, לא יבא כללים מכל מקום, שחייב אחת לנעטו (מ"ק ב). יש חילוק מלאכות בשבת. שאם עשה שמים צהעלם אחת או אחת בשמי העלמות חייב שמים (פסחים מח).

מלאכות ביום טוב. שאם עשה שמי מלאכות צמוד אינו לוקה שמים (שם). משום מבשל ביו"ט. ביטול שאינו ראוי לעשות (מ' שהבטול אכ מלאכה הוא ובטול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באסור לא תעשה כל מלאכה ולא הותר אלא לזרוק (ביצה יב). משום מבשל גיד בחלב. לאו משום יום טוב, דמלקות דבטול יו"ט הא תנא ליה, אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב. דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלם פעמים, אחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה (פסחים שם).

הס"ד ואח"כ מ"ה הוא אוקימנא מתניתין דמחייב: (י) ד"ה בהמתך וכו' דהוא מצי למיכתב. י"ב עיין בע"ז דף ס"ד ריש ע"א לא פירש כך: (כ) ד"ה ואין חילוק וכו' שיש זה שחיל לאוין אינו חייב: (ג) בוא"ד ויכול להיות שהוא חולין ולאו דוקא קאמר והן מוקדשים תרייהו וללבוש חייב וכו' לשהיה זהםם דהסם כיוון דכירו וכו' כדי השתחרוואה דין הוא דמחייב אכל: (פ) ד"ה החורש וכו' פ"ה שור וכו' אסור בהנאה ולי גראה דלית כן: (ז) בוא"ד ויכול להיות שהוא חולין ולאו דוקא קאמר והן מוקדשים תרייהו השור והחמור דליכא מוקדשים אלא בשור וליכא ב' לאוין כ"ל ומית אלא נמקין:

כא:

וּאִפִּילֹךָ אֶל שְׂהַה אֶלֶּא (א) אֶהפשיט מלבוש חייב. וכלא שהה לא מייחייב ולא דמי דין זה להך דפ"צ בשבועות (דף טו: ושם) דלחיצינא להו מי זריך שהייה למלקות גבי טומאת מקדש וגזיר בצבד דשמא מחייב כלא שהה והכא אמרי' דלא מייחייב כלא שהייה דלא דמי לשהייה דהסם דכיון אכל הכא דלון לו שהות לפשוט וללבוש אין כאן עזירה אחרת דעדיין הלבישה הראשונה קיימת דהסם נמי אינו חייב עד שיוכל לפרוש מן הטומאה:

(לעיל ע"ה) **מַחֲוִי לִיָּה רַב שֶׁשֶׁת בֵּין שְׁתֵּים מִכָּאן וּשְׁתֵּים מִכָּאן וּלְפָרִי־ת כְּמו שֶׁפִּירֵשׁ בַּשְּׁבועוֹת (דף ג.)**:

(ג"ו שם) **אֶל יִגְדְּחוּ**. וא"ת מאי מיייתי מלא יגלחו הא גבי כהנים כתיבא וי"ל דגמרינן מיינה: **הַחֹרֶשׁ** בשור וחמור והן מוקדשין. (ט) ופ"ה צבור שור עובר משום לא תעבוד צככור שורך וחמור קדשי בדק הבית ולקי משום דהויד צמחיה צאורה וי"א פטר חמור וכמ"ד אסור בהנאה ולא נהירא דליתו כן דליכא למ"ד דלקי הנהנה ממנו ולא נראה לר"י פירוש הקונטרס דפירש דחמור לקי מלאו דהויד צמחיה דבגמ' קאמר מידי דליתיה בשאלה לא קמתי והקדש דמתני' מיירי צככור דליתיה בשאלה "לכן מפרש ר"י דעל החמור אינו לוקה ויכול להיות שהוא חולין (י) והן מוקדשין בשור וחמור לאו דוקא דליכא מוקדשין אלא צבור וליכא אלא ב' לאוין צבור וחמור אכל צכלאי הכרס איכא ב' מלקות דמיירי שהיה זורע צכרס חטה ושעורה ותרנן וחסה אותם בחרישה דקא עבד תרמי חדא דזרע כלאי זרעים ועוד דזרע כלאי הכרס (ג) אלא

בשבת ואין חילוק מלאכות ביום טוב ואין חילוק מלאכות ביום טוב (ו) והתנן (ה)מבשל גיד (ט) בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד *לוקה משום מבשל ביום טוב שלא לצורך לוקה משום מבשל גיד בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

אף גזיר. מזיר וכהן קאמר ולא דייק: אינו הסם. אין לאו שלו צא עליו משום חרישה אלא משום כניסה שנכנס למקום טומאה: **גַּבִּי אֶפִּילוּ מַכְנִים וּמוֹלִיֵא בִּית יֵד אֲוֻנָקְלִי שְׁלו**. מכנים ומוליא ידו צדיק יד חלוקו דמי כפושט ולובש: **עוֹלִי וּאֲפֻקִי**. ממש: **בַּחֲבוּרָה**. נראה לי יום אסופה או יום וועד היה להם שקורין חצורה: **דוֹלָאִי**. הגבהתי: **מִי מַשְׁכַּחַת מְרַגְּמִיתָא**. דאי לאו דאמרי כן היו אמרת חורש דמחייב צכלאים לאו משום זורע אלא משום (מקום) מקיים דשציק ולא עקר להו: **אִי לֹאֹ דקִלְסַךְ גִּצְרָא רַבָּה**. רבי ינאי (ט) הוה מוקימנא מתניתא דמחייבא חורש צכלאים דמשום מקיים הוא וכרבי עקיבא ומאן דלית ליה מקיים צכלאים פטור פוטר נמי צמחפה אכל רבי ינאי קלסך והודה נך דמחפה משום זורע מייחייב לכויל עלמא דמדקאמר רבי ינאי המחפה צכלאים לוקה ולא קאמר מקיים צכלאים לוקה ש"מ דעדיף ליה מחפה ממקיים דמחפה כזורע חשיב ליה וחייב לכויל עלמא וכי אמרת ליה לא משנתנו היא הודה לדבריק שיפה אמרת ואי לאו דקלסך הוה אמינא טעם דמתניתין משום מקיים דמקיים צכלאים לוקה לרבי עקיבא וכן בשביעית משום חורש מחייב ליה תנא דמתניתין ומאן דפטר צמקיים פטר נמי צמחפה: **מֵאִי רַבִּי עֲקִיבָא דִּתְנִיָא הַמִּנְכָּס וְהַמְּחַפֶּה**. ולא גרסינן דתנן דצרייתא היא ולא משנה: **הַמִּנְכָּס וְהַמְּחַפֶּה צִלְלָאִים לֹוקֶה רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר אֵף הַמַּקְיִים**. כולה רבי עקיבא קאמר לה המנכס והמחפה צכלאים לוקה דמקיים הוא שר"ע כו' והכי משני ליה במועד קטן [ג:] ורבנן דפליגי עליה דרבי עקיבא סבירא להו מחפה אינו לוקה דמאן דפטר צמקיים פטר צמחפה. והמנכס עוקר עשנים רעים כדי שיגדלו האחרים יותר לוקה דחשיב כזורע כלאים: **צִהֲמַךְ לֹא תִרְבִּיעַ כלאים שדך לא תורע כלאים**. ושמעין ליה הכי כלאים שדך לא דעקרינן ליה מפשטיה דלרשא (י) דהוה מצי למיכתב בהמתך כללים לא תרביע ומדסקמן כללים לשדה שמע מינה להכי הוא דלחא: **וּלְיִלְקִי נָמִי מִשּׁוּם זֹורֵעַ**. דהא נמנו וגמרו דמחפה זורע הוא כדאמרן: **וְאִין חִילוּק מִלֵּאֲכֻוֹת צִיוּס טוֹב**. אם עשה שמים ושלא מלאכות צהעלם אחד או עשה מלאכה שיש זה (י) שמים אינו חייב אלא אחת למ"ד (שנת דף ע.) הצערה לחלק יאכת סבירא ליה אין חילוק מלאכות ציו"ט דציו"ט לא יאכת הצערה ומ"ד נמי הצערה ללאו יאכת ונפקא ליה חילוק מלאכות מועשה אחת מהנה הני מילי באיסורי דלית צכן חיז חטאת כגון מלאכות דשצת דודוןן כרת ושגגתן חטאת דצההיא פרשה דועשה מאחת מהנה קמייירי צמטאת אכל יו"ט דחיוצ מלקות הוא ואין ודונו כרת אין צו חילוק מלאכות: **לֹוקֶה מִשּׁוּם מַבְשֵׁל גִיד צִיוּס טוֹב** (ומשום מבשל בשר בחלב קסבר יש בגדיקן בנותן טעם. תלתא לא תבשל כתיב) **אִי חֵד לֹאֲכִילָהּ וְחֵד לִהְנִיָּהּ וְחֵד לְגִישּׁוֹל בַּשְּׁחִיטָה חוּלִין (דף קטו:):**

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יש חורש תלם אחד. יש עובר כלל תחרוש צבור וצחמור (י) ונלקטים עליו איסורים הרבה עם אותו לאו בלבד. ובהא לא קא עסיק שיהא חורש צממה שוורים וכמה חמורים והרי נלקטים איסורין הרבה עליו לכלל הפחות קאמר ולאאו דכלאים קאי ללקוט עליו כל איסורין שהוא יכול: **והן מוקדשין**.

צגמ' מוקי ליה צככור (י) צכור שור ופטר חמור וקעבד צהן משום לא תעבוד צככור שורך (ט) ואליבא דרבי יהודה דלמר צפ"ק דצכורות (דף ט:.) פטר חמור אסור בהנאה דצכלל לא תעבוד הוא ואע"ג דקברא כתיב צכור שורך איהו דריש ל"י צכור שורך למעוטי שזפתות ולא למעוטי פטר חמור אי נמי מתני' כמאן דממעט פטר חמור מהכא. שור וחמור דקתני צמתני' לאו דוקא דשור וזה קאמר והאי דנקט חמור משום לישנא דקרא דגבי כלאים כתיב (ט) שור וחמור והוא הדין לכל שני מינין. ומשום הנאה דמיטהני מהקדש והוה ליה הויד צמחיה לא לקי צככור לאו צר מעילה הוא דהא ממון כהן הוא דלון מעילה אלא צקדשי גצוה דמקדשי ה' כתיב(י) ואין מעילה צככור אלא צנהנה מן האימורים אחר זריקת דמים דנהנו לצבוה נינהו והוא הדין לכל קדשים קלים וצקדשי קדשים יש צהן מעילה לפני זריקת דמים דלגצוה נינהו אכל משמורק הדס וכו כזה כהנים משולחן גצוה והוה ליה ממון כהן ואין צו מעילה וכן מוכח צר"ה (דף כח).

צשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יאך צשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יאך מאי טעמא עולה דבת מעילה היא כיון דמעל צה נפקא לחולין שלמים דלאו צני מעילה נינהו לא נפקי לחולין והכי נמי מוכח צמס' מעילה(י) וצכמה דוכתי: **וּבִלְאִים צִבְרָם**. דמכסי צבדי דאזיל ומחפה (י) צזורע: **צִבְעִיעִים**. נמי משום זורע צשביעית: **וְיוֹס טוֹב**. דקעביד חרישה ציו"ט: **כֶּהן טוֹבֵה וְטוֹבֵה טוֹיֵר**. והולך צמקוס טומאה אחר מחרשתו דליכא חד לאו משום כהן לנפש לא יטמא צעמיא(י) וחד משום מזיר על כל נפשות מת לא יצוא (י) אינו הסם. (ט) אינו לאו זה נלקט עליו משום חרישה אלא משום צבישה:

מחפה: **כִּיִּסָּה מִשּׁוּם טוֹמֵאָה: אֶלֶּא מִשּׁוּם חֲרִישָׁה אֶלֶּא מִשּׁוּם כְּנִיסָה שֶׁנִּכְנַס לְמִקְוֵה טוֹמֵאָה: בַּחֲבוּרָה**.

נִרְחָה לִי יוֹם אֲסִיפָה או יום וועד היה להם שקורין חצורה: **דוֹלָאִי**. הגבהתי: **מִי מַשְׁכַּחַת מְרַגְּמִיתָא**. דאי לאו דאמרי כן היו אמרת חורש דמחייב צכלאים לאו משום זורע אלא משום (מקום) מקיים דשציק ולא עקר להו: **אִי לֹאֹ דקִלְסַךְ גִּצְרָא רַבָּה**. רבי ינאי (ט) הוה מוקימנא מתניתא דמחייבא חורש צכלאים דמשום מקיים הוא וכרבי עקיבא ומאן דלית ליה מקיים צכלאים פטור פוטר נמי צמחפה אכל רבי ינאי קלסך והודה נך דמחפה משום זורע מייחייב לכויל עלמא דמדקאמר רבי ינאי המחפה צכלאים לוקה ולא קאמר מקיים צכלאים לוקה ש"מ דעדיף ליה מחפה ממקיים דמחפה כזורע חשיב ליה וחייב לכויל עלמא וכי אמרת ליה לא משנתנו היא הודה לדבריק שיפה אמרת ואי לאו דקלסך הוה אמינא טעם דמתניתין משום מקיים דמקיים צכלאים לוקה לרבי עקיבא וכן בשביעית משום חורש מחייב ליה תנא דמתניתין ומאן דפטר צמקיים פטר נמי צמחפה: **מֵאִי רַבִּי עֲקִיבָא דִּתְנִיָא הַמִּנְכָּס וְהַמְּחַפֶּה**. ולא גרסינן דתנן דצרייתא היא ולא משנה: **הַמִּנְכָּס וְהַמְּחַפֶּה צִלְלָאִים לֹוקֶה רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר אֵף הַמַּקְיִים**. כולה רבי עקיבא קאמר לה המנכס והמחפה צכלאים לוקה דמקיים הוא שר"ע כו' והכי משני ליה במועד קטן [ג:] ורבנן דפליגי עליה דרבי עקיבא סבירא להו מחפה אינו לוקה דמאן דפטר צמקיים פטר צמחפה. והמנכס עוקר עשנים רעים כדי שיגדלו האחרים יותר לוקה דחשיב כזורע כלאים: **צִהֲמַךְ לֹא תִרְבִּיעַ כלאים שדך לא תורע כלאים**. ושמעין ליה הכי כלאים שדך לא דעקרינן ליה מפשטיה דלרשא (י) דהוה מצי למיכתב בהמתך כללים לא תרביע ומדסקמן כללים לשדה שמע מינה להכי הוא דלחא: **וּלְיִלְקִי נָמִי מִשּׁוּם זֹורֵעַ**. דהא נמנו וגמרו דמחפה זורע הוא כדאמרן: **וְאִין חִילוּק מִלֵּאֲכֻוֹת צִיוּס טוֹב**. אם עשה שמים ושלא מלאכות צהעלם אחד או עשה מלאכה שיש זה (י) שמים אינו חייב אלא אחת למ"ד (שנת דף ע.) הצערה לחלק יאכת סבירא ליה אין חילוק מלאכות ציו"ט דציו"ט לא יאכת הצערה ומ"ד נמי הצערה ללאו יאכת ונפקא ליה חילוק מלאכות מועשה אחת מהנה הני מילי באיסורי דלית צהן חיז חטאת כגון מלאכות דשצת דודוןן כרת ושגגתן חטאת דצההיא פרשה דועשה מאחת מהנה קמייירי צמטאת אכל יו"ט דחיוצ מלקות הוא ואין ודונו כרת אין צו חילוק מלאכות: **לֹוקֶה מִשּׁוּם מַבְשֵׁל גִיד צִיוּס טוֹב** (ומשום מבשל בשר בחלב קסבר יש בגדיקן בנותן טעם. תלתא לא תבשל כתיב) **אִי חֵד לֹאֲכִילָהּ וְחֵד לִהְנִיָּהּ וְחֵד לְגִישּׁוֹל בַּשְּׁחִיטָה חוּלִין (דף קטו:):**

מחפה: **כִּיִּסָּה מִשּׁוּם טוֹמֵאָה: אֶלֶּא מִשּׁוּם חֲרִישָׁה אֶלֶּא מִשּׁוּם כְּנִיסָה שֶׁנִּכְנַס לְמִקְוֵה טוֹמֵאָה: בַּחֲבוּרָה**.

ופטר חמור קאמר וקעבד צהן וכו' ורשור וחמור דקתני וכו' דשור ושה קאמר. י"ב חייב ב' אי' משום שור וא' משום שם: (י) ד"ה וכלאים צכרס וכו' ומחפה ורחייב משום זורע: (ח) ד"ה אינו הסם אין לאו: (ט) ד"ה אי לאו וכו' ר' ינאי (ט) ד"ה ואין חילוק וכו' שיש זה שחיל לאוין אינו חייב: (ג) תוב' ד"ה ואפי' לא שיה אלא כדי לפשטע השור והחמור דליכא מוקדשים אלא בשור וליכא ב' לאוין כ"ל ומית אלא נמקין:

מסורת הש"ם

(א) פסחים מח. (ג) (ז)ל אמר רב ביבי אמר רב אסי לא פושט ולרובש ממש אלא אפי' וכו' כך הניסא פליקוט וכן א"י בתוס' שנועות ח. ד"ה או אין וכו' (ג) (ז)ל ליה, (ד) ויבמות צב: צ"מ (ז:.) (ט) ועי' תוס' צ"מ (י: ד"ה אי לאו,) (י) ויבמות (ז)ל: (י) ע"ז סד. ע"ש מ"ק (ז)ל (מסופ' כללים פ"א.) (ח) שם ויש"ש, (ט) [נסוכה מד. ויש"ס] (י) ועי' תוס' ממנו יח: ד"ה מנין, (ז) [פסחים מח.], (ז) כמוזאת תהא וכן פ"י רש"י בהשולח (גיטין דף מה.) גבי שאל אמרה כמו זאת כו'. רש"ל, (ח) ז"ל והתניא, (ז) פסחים מח: ע"ש צלה יב: ע"ש, (ז) [גדלים צב,] (ט) [גדלים טו,] (ט) [גדלים צב,] (ז) [ויקרא ה,] (ק) [דף י:.] (ז) [ז"ל כזרע או ש"ל מויעט,] (ט) [ויקרא כא,] (ט) [במדבר יו,] (כ) [שמות כב,] שם על דברים יד, (ז) [ודבריםה יומר מצוהכרס פסחים מח. ד"ה ומוקדשין,]

תורה אור השלם

1. את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שורך לא תורע כלאים ובגד כלאים ששטנז לא יעלה עליך: וקרא יט יט

גליון הש"ם

גמ' א"ר ינאי בהבדחה נבטו. כיון דזי יבמות דף צב ע"ב: שם ויליבין נמי בשום זורע. קשה לי דכלא"ה קשה דלילקין נמי צבורש משום מחמר אחר בהמנו ואף אם אינה בהמנו מ"מ לר"ן מחמר אחר צמה דעלמא חייב ולכאורה מוכח מזה שביעית בהמנו ודמחמר אינו ציו"ט כמ"ס הרמ"א סי' רמ"ז ס"ג ואפשר כיון הנהג' שם ס"ק י"ב בלשון הקצר ועי' שם ולוקה בשום מבשל. עי' סנהדרין דף קג ע"א מוס' ד"ה על: תוב' ד"ה החורש וכו' לבד פשרש ר"י. ועי' טורי אגן ר"ה דף ד ע"א ד"ה דקוקת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אחר ר' ביבי אמר ר' יוסי לא פושט ולובש ממש אלא אפילו מנינים: (ב) שם תנא קמני שמינה. י"ב עי' תוס' פ"ק דקדושין דף קז ע"ב ד"ה והא ארבעה וצמוס' ויבמות דף ג' ד"ה למעוטי: (ג) שם אמר ליה רבה יש חילוק: (ד) שם ע"א תהא. י"ב כמו זאת הא לומר זו היא צכרא נטוה דלא קא חשיב דלילקין משום זורע ציו"ט משום דקחשיב חורש ציו"ט ואינו חייב ב' אבי מלאכות ציו"ט כששאין צבת אחת: (ה) שם גיד בהשה בחלב ציו"ט: (ו) רש"י ד"ה והן מוקדשין וכו' ובכור שור אי' משום שור וא' משום שם: (ז) ד"ה וכלאים צכרס וכו' ומחפה ורחייב משום זורע: (ח) ד"ה אינו הסם אין לאו: (ט) ד"ה אי לאו וכו' ר' ינאי (ט) ד"ה ואין חילוק וכו' שיש זה שחיל לאוין אינו חייב: (ג) תוב' ד"ה ואפי' לא שיה אלא כדי לפשטע השור והחמור דליכא מוקדשים אלא בשור וליכא ב' לאוין כ"ל ומית אלא נמקין: